

Ihmisarvoa puolustamassa

Lähimmäispalvelun elvyttämistä Hausjärvellä

Paja-hanke 2015–2017

Hausjärven seurakunnan diakoniatimi

Toimintaympäristö

Väkiluku kunnassa oli vuoden 2015 lopulla 8730. Pinta-alaltaan Hausjärvi on suuri ja neljän päätaajaman lisäksi täällä lasketaan olevan 23 kylää. Kunnan vanhusväestö asuu hajallaan eri puolilla kuntaa. Kunnan heiketessä he muuttavat palveluiden äärelle Riihimäelle, Oittiin tai asumispalveluihin. Viimeisin heikkennys kunnan palveluissa on ollut lääkäripalveluiden poistuminen Hausjärveltä. Kuitenkin sairaanhoitajan vastaanotolta on mahdollisuus saada videoyhteys lääkäriin.

Erityisen leimallista on suuri muuttoliike sekä kuntaan että kunnasta pois. Väkiluvun arvellaan pysyvän likimain samana. Kunnan alueella elää paljon ihmisiä, joiden sosiaaliset verkostot paikkakunnalla ovat löyhät. Työssä käyville Hausjärvi voi olla vain asuinpaikka, harrastukset ja työt ovat muualla. Työn perässä paikkakunnalle muuttanut perhe voi kokea olevansa hyvin yksinäinen. Myös vanhusväestössä on paljon muualta muuttaneita, jotka ovat tulleet esimerkiksi lähemmäksi lapsenlapsiaan. He eivät tunne useinkaan muita paikkakuntalaisia.

Diakoniatyöntekijöitä Hausjärven seurakunnassa on vain kaksi. Hajanaisissa kylissä tehtävä kotikäyntityö vie paljon aikaa, kun kahden diakonin aikaa kuluu pitkiin välimatkoihin. Enää ei kaikkialla ole itsestäänselvyys, että naapurit huolehtivat toisistaan. Vielä kymmenen vuotta sitten piiri- ja kerhotoiminta oli vilkasta ja monissa piireissä oli vapaaehtoisia vetäjiä. Tänä päivänä vanhamuotoinen ryhmätoiminta ei tavoita uusia kävijöitä. Useissa kylissä aktiivisten määrän vähäisyyden vuoksi ei ryhmää saada kokoon, ja julkisten kulkuneuvojen puute haittaa kulkemista toiseen kylään. Jopa vanhusten määrältään suurimmassa taajamassa Oitissa on väkimäärä piireissä hiipunut.

Paja-hankkeen alussa diakoniatimi kyseli paikallisilta kyläläisiltä ja päättäjiltä, ketkä heidän näkökulmastaan Hausjärvellä ovat syrjäytyneitä ja ketkä ovat syrjäytymisvaarassa. Haastattelussa päällimmäiseksi nousi huoli vanhusten ja haja-asutusalueilla elävien yksinäisyydestä.

Lähimmäispalvelu on toiminut Hausjärvellä pitkään, mutta vapaaehtoisten määrä on romahtanut ikääntymisen myötä. Uusien vapaaehtoisten rekrytoiminen vaatii uusia tapoja viestiä. Lähimmäispalvelu on Hausjärvellä jäänyt syrjään. Sen kehittämiseen ja uudistamiseen ei ole ollut aikaa. Tästä syystä paja-hankkeen kehittämiskohteeksi Hausjärvellä valittiin juuri lähimmäispalvelun elvyttäminen.

Tiedotus

Parantaaksemme lähimmäispalvelun näkyvyyttä loimme lähimmäispalvelun yleisesitteen, jonka jaoimme seurakunnan eri tiloihin ja julkisille ilmoitustauluille.

Lähimmäispalveluryhmän kokoontumisista muistutettiin Facebookissa sekä oman seurakunnan ryhmässä, että kunnan yhteisessä ryhmässä. Tämän seurauksena paikallinen toimittaja kiinnostui tekemään lehtijutun lähimmäispalveluryhmän toiminnasta.

Diakonit ovat välittäneet Hausjärven seurakunnan Facebook-sivuilla hausjärveläisten pyyntöjä, kun tarvetta on ollut erilaisille tavaroille ja huonekaluille. Toisaalta ryhmässä on myös kerrottu, jos jollakulla on ylimääräisiä huonekaluja tai käyttöesineitä. Välillä on Facebook-ryhmän kautta yritetty

löytää uusia lähimmäispalvelijoita tai pienten palvelusten tekijöitä, mutta olemme huomanneet, että tällaiseen auttamiseen monella on suurempi kynnys. Ihmisten käsitys seurakunnan vapaaehtoistyöstä on usein sellainen, että toimintaan on sitouduttava pitkäksi aikaa. Haluamme rohkaista ihmisiä tekemään pieniä palveluksia toisilleen, esimerkiksi ikääntyneen ihmisen ikkunoiden pesu voi kertaluonteisena palveluksena olla suuri ilonaihe pitkäksi aikaa.

Työn strukturointi

Jotta lähimmäispalvelun kehittäminen ei jäisi muun toiminnan jalkoihin, tarvitsee se ympärilleen selkeät struktuurit. Toisen diakonian viranhaltijan kalenteriin varattiin kuukausittain aikaa lähimmäispalvelun käytännönasioiden hoitamiseen. Jotta kaikkiin lähimmäispalvelupyyntöihin pystyttäisiin reagoimaan mahdollisimman nopeasti, työmuodon koordinoinnin vastuuta on jaettu molemmilla diakoneille. Hausjärven seurakunnassa diakoniatyö on jaettu kahteen eri maantieteelliseen alueeseen, joista vastaa alueen oma diakoni. Lähimmäispalvelijoiden välitys on pyritty tekemään tätä aluejakoa noudattaen.

Lähimmäispalveluryhmä on perinteisesti kokoontunut Ryttylän kylässä. Paja-hankkeen aikana ryhmän kokoontumisia lisättiin ja niitä järjestettiin myös Oitissa. Oitin lähimmäispalveluryhmän kävijämäärät olivat pieniä, joten kokoontumiset Oitissa lopetettiin. Muutamat uudet oittilaiset lähimmäispalvelijat saivat kuitenkin innostuksen ryhtyä käymään Ryttylän lähimmäispalveluryhmässä.

Yhteistyö

Paja-hankkeen ansioista vapaaehtoistyö ja sen kehittäminen on useasti ollut esillä seurakunnan työntekijäkokouksissa. Vuoden 2016 vapaaehtoisten virkistysiltaan kirkkoneuvosto myönsi ylimääräistä rahoitusta ja tilaisuuden toteuttamiseen osallistui useita eri työmuotoja. Virkistysilta oli lämminhenkinen tilaisuus, josta tuli paljon positiivista palautetta.

Toinen suuri askel on se, että vuoden 2017 strategiapäivässä valittiin vuosien 2018–2020 painopisteeksi vapaaehtoisuus ja seurakuntalaisuuden vahvistaminen.

Otimme selvää toimiiko Hausjärven alueella muita lähimmäispalvelun kaltaista toimintaa tekeviä järjestöjä. Olimme näihin järjestöihin yhteydessä ja tiedustelimme yhteistyömahdollisuuksia. Kaikilla paikallisilla järjestöillä tuntui olevan sama haaste uusien toimijoiden löytämisessä. Näiden yhteydenottojen ansiosta yhteydenpito jatkossa on helpompaa.

Riihimäen seurakunta ja SPR ovat pitkään järjestäneet vapaaehtoistyön peruskursseja yhteistyössä keskenään. Hausjärvellä uusia vapaaehtoisia tulee vuosittain mukaan toimintaan niin vähän, että omaa kurssia ei ole kannattavaa järjestää. Riihimäen seurakunta on kannustanut ohjaamaan uusia vapaaehtoisia heidän kurssilleen. Vuonna 2018 on tarkoitus järjestää vapaaehtoisten koulutuspäivä yhteistyössä Janakkalan rovastikunnan seurakuntien kanssa.

Uusia ideoita

Halusimme tuoda esiin lähimmäispalvelun moninaisuutta ja kertoa siitä konkreettisin esimerkein ihmisille. Kokemuksen kautta olemme todenneet, että sosiaalisen median kautta tavoitamme uusia

ihmisiä, jotka eivät seurakunnan viikoittaista tiedottamista seuraa paikallislehdistä. Ajatuksemme on, että usein kuva kertoo enemmän, kuin tuhat sanaa. Tästä syytä kyselimme, olisiko seurakuntanuorissa taitavia kuvaajia ja editoijia, jotka olisivat innokkaita lähtemään mukaan lähimmäispalveluvideon toteuttamiseen. Videota suunnitellessamme päätimme valottaa lähimmäispalvelua hausjärveläisten lähimmäispalvelijoiden omien tarinoiden ja kokemusten kautta. Tätä kirjoittaessamme videopätkän työstäminen on vielä kesken, mutta muutamia lähimmäispalvelijoiden tarinoita on saatu äänitettyä ja videokuvamateriaali on editointia vaille valmis.

Hausjärven seurakunnan vapaaehtoiset ja lähimmäispalvelijat ovat ikääntyneitä. Toisaalta joka vuosi uusia ihmisiä eläköityy. Tähän asti monikaan tuoreista eläkeläisistä ei ole hakeutunut seurakunnan vapaaehtoistyöhön. Tähän haasteeseen päätimme vastata kutsumalla vuonna 2017 63 vuotta täyttävät Hausjärven seurakunnan jäsenet vapaaehtoisten yhteiseen illanviettoon. Tilaisuuden tavoitteena on tehdä seurakunta tutuksi ja madaltaa kynnyistä jatkossa tulla mukaan seurakuntaan tai ottaa yhteyttä työntekijöihin. Tilaisuus järjestetään vuoden 2017 syksyllä.

Paja-hanke on hyvällä tavalla pakottanut meidät paneutumaan yhteen työn osa-alueeseen tarkemmin. Rohkaistuimme ottamaan työn alle ilmiön, joka on koettu haasteeksi, mutta jonka kehittäminen on jäänyt arkityön jalkoihin. Olemme tehneet pieniä kokeiluja ja edessä näkyy askelmerkkejä, joita pitkin voi jatkaa kehittämisen tiellä. Uusien vapaaehtoisten löytyminen on innostanut jatkamaan työtä lähimmäispalvelun kehittämiseksi.